

S O K F É L E .

X szám

Béts. Junius 1-ső napján.

1832

A' N e f e l e j t s .

Hő, 's kedves kívánságok kedves jele, édes
Kis Nefelejts! néked hány lantos zengedezett már,
És Kedveltjének hány Szép kedveskede Véled
Nem tudván: ki adá gyönyörű nevedet? Tudom én, kit
A' nyájas szerelemre hevült hölgy ömledezési
Nem vidámitnak soha — elmondom, ha veendi
Lantom zsengejét örömet — az elég nekem.

Ott, hol

Nagy zajjal rónára kijő a' Rajna, lakott volt
Hajdan Gróf Guntrám egy szalmafedélnek alatta
Lóra leányával, 's ez volt neki mindene, erre
Vetve könyette szemét megszünt haragudni azokra,
Kik megfosztották mindentől, 's szive szerette
Lóráját hagyták-meg. Bájló szép vala Lóra.
Szép vala kék szeme, mint ragyagó esttsillag az égen
A' nap szállta után, mikor a' kék fellegen uszkál,
Ajkai a' feselő rózsához szinte hasonlók,
Fürtjei mint az arany, mint a' hó artza, igéző
Hablebegés minden kis mozdulatja, hasonló
Nem volt több hozzá az egész nagy Rajna vidékén.
Forrón, és titkon már két év óta szerette
Őt mint élte sajátságát egy szép nemes ifjú,
Ez jó volt, de szegény valamint Guntram maga. Szája
Még meg nem vallá, tsak lángszeme. Lóra szerette
Szintúgy. A' mikoron neve napján májusi gyöngyből,
Ez volt még akkor neve a' kised Nefelejtsnek,
Font koszorút neki, és megvallá tiszta szerelmét.
Elpirul a' lányzó mejjéből szálla sohajtás,
A' vallott szerelem legszentebb szózata, akkor

Toldalék a' M. Kurírhoz.

A' koszorú kettős kötelék lett, 's egybe tsatolta
 A' két lángszívet. — Már boldogságok is évig
 Tartott, 's álmoként lebbent - el nekik az élet.
 'S im egy éj Válánt a' duzs Grófot viszi Guntrám
 Lakjához, Lórát neki látni, szeretni tsak egy volt.
 Kétszer még az ezüst szarvú hold Rajna vizébe
 Nem nézett, 's Válán meg kéré már feleségül
 Lórát Guntrámtól, ki örömmel neki igéri.
 Meg döbrent a' lány, könyözönnel vallja meg Attya
 'S Válán előtt, hogy már régtől mást zára szívébe.
 Áh de haszontalan ez. Már mennyegzője közelget,
 Guntrám lakja előtt ül Válán Kedvese mellett,
 Szolgát küld, jöjjön hozzá Lórája szerette.
 Eljő. Nyujtja kezét a' Gróf, 's mosolyogva imígy szól:
 „Kit te szeretve szeretsz, áll most mint nőjem előtted,
 Elrablám tőled, de botsáss meg, nem szabadulhat
 Válán e' lénytől: hozzá van szíve lekötve
 Kérj, mindent, mit ohajtsz, kész érte megadni barátod.
 Kérdezd - meg Lórám, boldoggá még mi tehetné.“
 Így Válán. Vilmos, ki szemét a' földre leszegzé,
 Most Lórára tekint, hő könyben úsz szeme. „Kell e'
 Ennél több Vilmos?“ — „Nem.“ — 'S ezzel májusi
 gyöngyöt

Szedvén neki adá. „Légy boldog mond, 's Nefelejts-el.“
 Megfordúl 's elmegy bús szívvel vészbe rohanni.
 Ő nem vész, — laurus, dítsőség vára reája.
 Tsak későn hunt-el Nefelejts közt. Rajna vidéke
 Szüzei megtarták e' szép nevet, és ma mi nálunk
 Is még úgy nevezék e' gyenge virágot az ifjak,
 És lánykák, maradó emléket élteti nálok
 A' hiv Kedvesnek bár éljen meszsze vidéken.

Haas Mihály

P. n. P.

A' nevetésről, és nevetségéről.

(Töredékek).

Minden bűt, bajt, kedvetlenséget könnyebben tűrhetővé tészén a' nevetés. A' Frantziák, kik ebben a' bűnnek bajnak könnyű türesében mesterek, csak úgy elvesztenék a' türelmet, holmi tsekély bajok között is, mint az Anglusok, mihelyt a' nevetésnek ditséretes szokása helyett melankolizálásra fognak magokat. Egy úttazó Anglus a' vendégfogadóban felébredvén éjjel bizonyos szükségre, 's nem találván az éjjeli edényt, boszszus elkeseredéssel kiugrott az ablakon. Hasonló esetben a' Frantzia ezt írta a' szoba falára:

„Il fut un tems Madame, ou dans votre antichambre
Aisement pour pisser on trouvait un pot de chambre.
Ce tems heureux n'est plus, il reviendra peut-être
Mais puisque il faut pisser, *pissons* par la fenêtre.“

És a' mit írt, meg is tselekedte nevetve. Általában véve a' frantziák magok aligha többet nem nevetnek mint Európának minden más nemzetei öszveséggel, hanem az is igaz, hogy náluk legtöbb a' nevetni való. Maga a' Főváros is nevetésből (par ris) vette nevét. *Gargantua*, a' mint beszélik, az üldözö sokaság előtt felfutott a' *Notre Dame* Templom tornyába, honnét le h. . . . zván az emberekre, rettenetes *nevetés* támadt, mellyről a' város - régi neve *Lutetia* helyett — *Páris* nevét kapta.

Tapasztalt dolog hogy a' *pestist* és más ragadó nyavalyákat sokkal könnyebben megkapják, a' kik félnek tőle vagy szemétködnak; ellenben hamarébb elkerülik a' bátraknál jó kedvűek, a' mint azt már *Thucydides* is megjegyzette. *Sedman* Surinamban szerentsésen kikerülte a' ragadó nyavalyákat, mellyekben katonái elhullottak; az által hogy mindég jó kedve volt,

fütyölt, danolt, *nevetett* és — Isten bocsássd bűnöm! még azt is hozzáteszi, hogy — káromkodott. — Tudjuk mennyire ajánlják az Orvosok még a' most uralkodó veszedelmes ázsiai cholera ellen is oltalom eszközül a' nemfélést és vidám jókedvet. Ezen utolsó pedig magában foglalja a' mosolygást és nevetést. Ki is látott valaha jó kedvet ezek nélkül. Illő tehát mindent előkeresgelnünk, hogy e' részben Kedves Olvasóinknak hasznos szalgálatot teheünk.

De még az életet is meghoszszabítja a' szüntelen vidám jó kedv, és az ebből folyó nevetés. A' vidám nevetkezés előmozdítja a' könnyű emésztést, ez szűli pedig az egészséget, a' jó vert. Az egy századon felyül élt emberek életirásokban rendszerént feljegyzik, hogy azok mindenkor jó kedvűek voltak. Ki nem emlékezik, kivált túl a' Dunán, a' szüntelen vidám kedvű tréfás P*** Urra. Jó humorának elég bizonyága lehet a' Magyar nyelvről írt azon Munkája, mellyben azt igyekszik megmutatni, hogy Ádám is magyarul beszélt, ésigy hogy minden más nyelv ebből vette eredetét; p. o. a' Német a' napkeletet Oszt-nak nevezi, igen mert világosságot oszt; a' napnyúgotot Weszt-nek, igen mert világosságot vesz, 's száz meg száz ilyeneket hoz fel. — Vidám jó kedvéről és arról is hogy soha beteg nem volt esmeretes lévén, egykor valamely vendégségben így szólítja meg O** Úr egy jó barátja. „Ugyan Uram Bátyám meddig él ilyen jó kedvvel?“ Biz Uram Ötsém, élélhetek én ötszáz esztendeig is, e' volt nevetve a' fefelet. Ettől megkülömböztetés végett 500 esztendős P*** lett a' neve. Végre melljbeli vízibetegségbe esik P*** Úr 1071-ben, 95 esztendős korában Veszprémben; meghallja O** Úr, hozzá megy; „hogy hogy Uram Bátyám, mi dolog ez, hát hol az ötszáz esztendő?“ — Hagyja el Uram Ötsém:

deválvált Isten Ő Fsgé 's még ennek is 5 p. Centó
hijja. —

A' nevetésnek nagy befolyása vagy on az egésségre. A' szives nevetés megrázza a' belső részeket, és eleve-
nebb munkásságra éleszti. Tudva van hogy örömezt
vatsorához ül az ember, bárha külömben nem szokása
is estve enni, minekutánna a' Játékszinben valami vig
darabon magát kedvére kikatzagta. Nints egyegy jobb
gyomor-erősítő a' nevetésnél. A' régieknek az a' szo-
kása, hogy valaki p. o. az *Udvariholond*, mulattassa
és nevetesse a' vendégeket az asztalnál, valóságos or-
vosi alaptételeken épült. Melly hathatósan segítse a'
nevetés mint már feljebb mondánk az emésztést, (és
így a' testnek táplálását) világosan mutatják kellemetes
gömbölyüségű tisztes-hasai azon érdemes uraknak kik
örömezt nevetnek. Majd minden jó kedvűek és neve-
tők, kiket én esmertem vagy esmerék, ditséretes ki-
terjedésű hassal valának felruházva. Legtestesebb volt
közöttök egy falusi pap, ki nem gyözött eleget nevetni
midön *Unzerben* olvasta hogy: a' nagy kövérség, va-
lóságos betegség; melly ellen sokat használ, ha a'
beteg nappal *fát vág*, éjjel pedig *Mathematikát tanul*,
mind addig mig az $a + b$ és $c - d$ meg nem ösztövéri-
ti. Mi soványítja meg az embert leghamarébb? A' hu,
haj, irigység, belső emésztődés, boszszúra fenekedés
's a' t. Úgyde ezek a' gonosz indulatok, a' léleknek
férgéi, megférhetetlenek a' szives nevetéssel. A' férj-
fiaknak testformája — átaljában véve — szegletes és
sovány; ellenben az aszszonyoké kerek, gömbölyü és
kövér. Mi az oka? mert ezek örömezt mosolyognak és
nevetnek; amazokban pedig az idétlen indulatoskodás
vagy helytelen buslakodás megfojtja vagy elnyomja a'
nevetkezésnek jóltévé ösztönét. — *Ride si sapis!*

A' ki másnak örömezt szerez, jóltévéje annak.

Aristoteles azt jegyzé meg a' nevetésről, hogy ragadó, mint az ástás. Nevet az ember szivesen katragó felebarátjának látására, nevet a' nélkül, hogy a' nevetségnek tárgyát esmerné. Némelly uri udvaroknál a' társaságokban az erőltetett udvariságnak és tzerimoniás komolyságnak lelkes megunását tisztán látja az ember a' jelenlévőknek szémeiből kikönyökölni; de nem lerne benne módot, hogy az alkalmatlan erőltetett lételnek lántzait lerázzák, mind addig, míg egy jóltévő nem találkozik, ki nevetésre vagy, — ha a' szükség kívánja — hahotára fakadván, természetes vidámságra deríti fel az ortzákat. Millyen sokat tégyen egy jó kedvű embernek jelenléte, onnét is megtetszik, hogy pusztá megérkezésére, minekelőtte száját megnyitná, már mosolyogni szoktunk. Ut ridentibus arrident, ita flentibus adflent Humani vultus. —

Desfontaines Apát (szül. Junius 2-kán 1685-ben), ki mint kegyetlen Criticus isméretes. Sokszor minden kímélést eltíltó egyenességgel kimondotta kegyetlen ítéletét a' legjobb írók felett-is. Midőn Prevost Apát kiadta fordításban Cicero munkáit küldött néki ajándékba egy példányt. Desfontaines megköszönte igen-is hízelkedő kifejezésekben, hozzá téven mégis ezt: „Nagyra betsülöm Kegyed munkáit, fogom recenseálni mint illik, meggyőződve, hogy Kegyed nem fogja rossz néven venni észrevételeimet. Az Algieriak mind éhvel halnának, ha az egész világgal békében élnének.

A' hiu Vágy-áldozatjává lett Fenyőfa.

Mentül magasabbra emelkedni-vala ennek mindenkori vágyása, tzélját érvén, mind addig meg elégedésének örömeiben élt, míg meg érté: hogy a' Libanus meredéken álló Fenyők nállánál sokkal szalósab-

bak. Annak kívánására gerjede tehát, hogy amazoknak magasságokig erőltesse növést. Baráti emlékeztették: hogy ő nem tenyészik a' Libánus földjében, nem sugároltatik a' Libánus felett hevitő Naptól, de erre nem hajtvá - azt felelé: hogy a' mi egy Fenyő akárhol is lehet, az én is akarok lenni, a' mit egy Fenyő magáról képzeltehet, azt én is kívánom magamról képzeltetni. Így szölla, és még azon nyáron ormóján új koronát, ágai hegyeim buja növéseket tsiráztata. Az egész falu kisereglett ezen megiffjadás tsudáját eszközlő Fenyőt bámulni. Kiknek tátozásokat egy öreg Pásztor e' kép visszanozá: „*A halál ötét is majd, sőt mindenek előtt utól éri!!*” Úgy is lett, mert minden nedveit hiú vágya teljesedésére fetsérelvén, ki aszott.

Minő nagy a' Módi hatalma, megtetszik még az állatok országán is. Ez előtt 100 's több esztendővel nem könnyen lehetett Úri aszszonyságot Bonóniai kutyátska nélkül látni; melly most tsak nem egészen elenyészett a' világból. Darabját a' Bonóniai kutyátskáknak 5 's 6 Lajosaranyjával édes örömet fizették, és *Bononia* városa temérdek jövedelmet látott ebből a' Mőditzikkelyből. A' Bonóniaiak pálinkában förösztgették az apró kölyköket, hogy törpe kitsinségben maradjanak. Mert minél kisebb volt az eb, és minél kerekébb a' fül, annál drágább volt.

Nagy kedvességben és szokásban vagon most kelet Indiában az úgy nevezett *Shastri* játék, mellynek feltalálója egy Indus tudós *Trivingally Akharia Shastri*. Az Anglus kelet-indiai tábornak egy tisztje, Kapitán *Robertson*; meg küldötte az Asiai Társaságnak (Londonba) a' rajzolatját ennek a' Sakk forma játéknak, melly az Indusok Metaphysikájának mély tu-

dományján látszik épülve lenni. A' *Shastri* táblája hasonlít az ostáblához, és bizonyos számú négyszégekre vagyon felosztva, melly a' nevezett Indus böltsnek (*Shastrinak*) theologiai Systemáját látszik ábrázolni. A' játék menetele ábrázolja azokat a' különböző útakat módokat, mellyeket az Indus Theologia a' mennyei boldogságnak elérésére legjobbaknak tanít. Két ég és két pokol vagyon a' játékban. A' nagy Égbe, melly *Muksa* nevet visel, a' kegyes lelkek két úton juthatnak el; egyik igen rövid „*Kapila*“ másik igen hosszú „*Pabanjali*.“ — Ez a' játék, mellyet kotzkával és sakk-bábokkal játszanak, megint egy új példája és bizonyossága annak a' régesrégii Indiai szokásnak, hogy a' játékokkal mindég bizonyos philosophiai Ideákat kötnek egybe.

A p r ó s á g.

Midőn a' Cholera S** városához közelgetett a' Tanáts azt rendelte; hogy senki bé ne botsáttassék a' városba, kinek bizonyossága nints, hogy egészséges helyről jő, e' miatt a' kapuknál mindenki levele megvizsgáltassék. A' felvigyázó német polgár egyszer, egy utazó magyar levelére azt írta: „Gesehen aber nicht verstanden.“ Láttam de nem értettem.

R e j t e t t s z ó.

Négy tagu szó, nints hir, 's névről most ösmeretesb Hős.
Elsőm sok lévén hetek, és havak így kerekednek.
Más tagom ékzettel sertés, disznó, malatz, 's a' röff
Süldőnek lesz lakhelye. Most vég két tagomat nézd
Visszán majd kivisit egy ős, és tiszteletes név
Őt Bárkába keresd, ha tanúsnak tartod az Irást.

Hajdú Jérom,

Nev. Pap a' Ts. K. Conv.

Megfejtés: a' 9-dik Szám. Harang.